

Kettős jubileum

Huszonöt éves a tápai honismereti szakkör, és tíz a díszítőművészeti. Közös kiállítást rendeztek a művelődési házban, és közösen ünnepelték jubileumukat. Népi himnuszokkal és foglalatossággal az egyik, a paraszti élet emlékeinek összegyűjtésével és földolgozásával, a másik, tehát jól megfér egymás mellett, egy teremben a kettő. Közlelbi kapcsolat is van, Molnár Imréné vezeti a díszítőket, Molnár Imre meg a honismeretieket. A közös kiállítást Juhász Antal nyitotta meg, a szegedi múzeum néprajzosa, közreműködött a jubileumi ünnepségen Pribojszky Mátyás citeraművész és a tiszakécskei citerazenekar. A kiállítás október 31-éig, máig tekinthető meg.

Hirtelen kopott ki nemzedékünk népművészetéből és hagyományos eszközeiből. Szerencsére időben észrevették valakik, hogy ennyire gyorsan váltanunk nem szabad, mert kiégünk, arctalan, manipulálható tucatemberekké leszünk. Az eteket nem szoktuk besorolni egyetlen művészet kategóriájába se, de talán jobban megérthető, mit akarunk mondani, ha innen vesszük a példánkat. Koncez Gábor mondta a napokban a televízióban, ha hazamegy szüleihez, köttes kaláccsal várja mindig édesanyja, és annál jobb talán a világon sincsen. Más vidéken a cicege játszik hasonló szerepet, Tápén a tőrös lepény. Ha hazagondol valaki, a házzal, a kerttel, a szomszéddal, az utcával, az egész faluval együtt a köttes kalács, a cicege és a tőrös lepény is eszébe jut, és nagyot nyel, mert összefut a nyál a szájában. Igen ám, de közbe jött a cukrászda krémeseivel, mézes-mázás süteményeivel, tortáival, réteges finomságaival, és egy csapásra kisöpörte a másikat. A köttes, a cicege és a tőrös lepény megmaradt hazagondoló, hazahívó, hazaváró nosztalgiaáknak. Akkor leszünk igazán szegényebbek, ha már arra se marad meg, mert elmegy, aki sütni tudja. Akik észrevették, hogy ennyire sarkosan nem szabad fordulnunk, azt is kitálaták, szigeteket kell készítenünk, ahol a maga valóságában maradhat meg min-

den régiből minden jó, hogy kéznél legyen, ha újra föl akar támadni, vagy legalább az a kis sziget élhessen teljesebb életet.

Szerény-szolid a kiállítás, szikrányi hivatkozások nincsen benne. Meg akarja csak mutatni, mivel foglalkozik az egyik szakkör huszonöt éve, és mivel a másik tíz esztendeje. Hihetetlen kiállítás, konok következetesség köti össze darabjait. Hímezni akkor, amikor idő sincs rá, és a gépi termék mindent hódít? Nem számoltam utána, csak ehíszem, hogy az egyik terítő ezerhatszáz-velahány lyukból áll, fehér a fehérben, a másik ezernyolcszázal is többől. Hogy a himnuszok hány öltésből ragadnak észre, talán megszámlálni se lehetne. Megfordult a fejében az az idétlen gondolat, mi lenne, ha a következő búcsúban, ahol giccs lép a giccs sarkára, kicsike sátor alatt ezek az ábraszok, terítők, futók, alátétek, kendők mind kaphatók lennének, de el is hessentem magamtól: ki tudja, lesz-e pénzünk rá jövőre?

A falu hajdan híres házipara szinte kizárólag a gyékényre épült, és alig volt ház, ahol nem hámozák, nem selymőzték, nem szorították az ijt, nem öltötték föl az átalfákra, nem nedvesítették — paráhozták vagy szentölték — meg, nem dömbölték össze a beszívott szálakat, előtte visszahajtva a finturát, és nem szűtték a bolondost. Ma már csak mu-

tatóban készül néhány háznál ez is. Jó, hogy életképesen, babákkal beállítva mutatják be a kiállításon.

Van itt egy homokszáilitó bogósbárka is, kicsiben természetesen. Fából az egész, de minden pontos rajta. Hajdani hajólakatos készítette, elsősorban azért, hogy a gugora működését bemutathassa. Mi is a gugora? Tömörkénynél többször megtalálható, arra szolgált, hogy víz ellenében csórlókkal húzassák a hajót, ahol a vontatók nem férnek hozzá. Itt most sólyatéri gugorázás látható, javításra húzatják föl a bárkát. Fügőleges helyzetben körbeforgó faderék, a tetején két-két forgatórúddal, amibe alkalmanként nyolcan-tizen kapaszkodtak bele, és a csigasor, az ugyancsak fából való sólyasinen főlhúzza a papucsos csúszó alkotmányt. Ha meg kellett állniuk, pihenés vagy reggeli céljából, elhangzott a kösd ki kiáltás. Az egyik gugora tehát a kikötést mutatja. A hajós népek tudták, ha vontatják a bárkát, akkor lent van a hajó kosara, ha viszont a vízzel ereszkedik, akkor fönt. De ki tudna méretarányos hajókiosarat készíteni? Egy szem idő jól megteszi. A múzeum embeire azonnal alkudni kezd a modell készítőjével, jó lenne ilyen a régiségek tárházának is.

A Himnusszal és a Rákóczi-indulóval kezdődött az ünnepség, a tiszakécskei citerazenekar adta elő. Tünnemény-szében szolt ujjai között a citera, későbbi műsoruk is ámulatba ejtette a hallgatókat, ezért róluk, és Pribojszky Mátyás bemutatójáról külön is szándékozunk majd szólni, később.

Kínálták a vendégeket tőrös lepénnyel is, de, hogy kerek legyen a világ, cukrászati süteményekkel is. Azért jutott eszünkbe az előbbi hasonlat.

Horváth Dezső

Videoenciklopédia, tanulsággal

Szívre tett kézzel, tényleg töredezmesen kell bevallanom: jó darabig bizony igencsak fenntartásokkal szemlélgettem a jó hazai sznobériaszokások szerint eluralkodott magyanhoni videomániát. Mert hirtelen váratlan önjelölt, divatmajom „videósiúk” születtek, kupeckedő, „ügyes gyerekek” váltottak át gyorsan „videóban utazásra” — miközben a teljesen homályban maradt kezelési eljárásokkal rendelkező berendezések ára az egetek verte, megszerezni őket átlagos magyar halandónak alig valamivel túnt elérhetőbbnek, mint mondjuk a holdkomp, vagy a lézerfegyver; a „beetetés”, az uniditótan (mert kisülőt fontoskodással művelt) nyugatmajmoló videopropagálás meg csak folyt, folyt egyre. A video szinte rögtöst státuszszimbólummá lett, mi, konzervatív és (lassacskán) középkorú állampolgárok pedig, kik lemaradtunk még valahol a kazettás magnónál és a kétsatornás erősítőnél, csak bámulhattunk: mi történik hát ez ügyben (is) körülöttünk?

No persze, ha akadt volna valami, mondjuk egy tömegkommunikációs eszköz, netán valamilyen népszerű tömegkiadvány, tévéműsor, broszúra vagy ilyesmi, ami közérthető, szerény és főleg a lényegre koncentráló módon, nem pedig link handabandázással próbált volna a videorejtelmekbe világítani, valószínűleg egészen más fénytörésbe helyező-

dik az egész jelenségsorozat. Hiszen amit most a Video-alfa című vaskos kiadvány példáz, két dolgot azonnal megvilágít: a közérthetőség érvényesítésének lehetőségeit és a szigorúan „tárgyasult”, mondhatni materialisztikus higgadságú, elemezve-bemutató közelítésmód szükségét. Azt a tényt, hogy a Márczi Imre és Zelnik József által szerkesztett kötet a legjobb értelemben vett enciklopédikus törekvással igyekszik teljes, világos és rokonszenvesen tényleg közérdeklődésre számot tartó video-ismeretgyűjteményt nyújtani. Gyakorlatilag minden benne van, amit az érdeklődő mai magyar polgárnak évszázadunk végéig e rendkívüli technikai vívmányáról tudnia kell: a video története, a képmagnó, a technikai kérdések sora, épügy, mint a videotéka, a kábeltevé, a video, és a számítógép kapcsolatának összefüggései, video és köz-művelődés, video és film kapcsolata, a magyar videoművészet történetének vázlat, vagy a kábeltevé magyarországi fejlődésének sajátosságai és lehetőségei. Igényes, szép kivitelben, pontos, a tudományos-népszerű ismeretterjesztés stílusis követelményeinek megfelelő fogalmazásban; tankönyvek, lexikonok, kézikönyvek enciklopédikus kritériumainak kiválóan megfelelő.

A tanulságok pedig, melyek a Video-alfa megjel-néséből levonhatók, teljesen

nyilvánvalók: ilyesféle kiadványok nélkül nőhettek, szaporodhattak tovább a félreértések és a különféle, többoldalú torz reakciók egy világszenzációt jelentő talál-mány hazai megjelenésekor; ugyanakkor az ilyesféle eszközök alkalmazásának itthoni „találása” a közvéleménynek történő bemutatása mindig minimum ilyen eszközökkel, ilyen frappáns, ügyes, egyszerre jól tájékoztató és szimpatikus attitűddel magyarázó stílusban kell történnie. És így tán még a korombeli, kétsatornás erősítőnél—kazettás magnónál leragadt kóbor értelmiségi is másként nézhet a (különben még mindig) csekélyke tíz meg tízezerbe kerülő video-cuccokra Magyarországon. (Műzsák Közművelődési Kiadó, 1987.)

Domonkos László

Kábeltelevíziós hírek

A Szegedi Építőipari Szövetkezet szakembereitől a városi tanács vb terosztálya átvette a városi televízió stúdióját. A szerdai műszaki átadást követően még a hiánypótlásokra kerül sor, de a tervek szerint november második hetében már az új stúdióból sugározzák a műsort.

Az Északi, Makkosház és Rókus városrészek lakói már észrevehették, hogy a kábelrendszer kibővült a Román Televízió műsorával, amely a kettes csatornán fogható. A hét végén újabb bővítésre kerül sor. Vasárnap

Súgólyuk * Súgólyuk * Súgólyuk

Csütörtökön este ismét (a közelmúltbeli Machbet-közetítés után) a szegedi színház szerepelt a tévében, élő adásban láthattuk a Kis-színházról a prózai társulat — idén eddig — legnagyobb sikerű produkcióját Görgy Gábor: Komamasszony, hol a stukker? című darabjának előadását. Előtte, utána és a szünetben is Wisinger István interjúolta a főrendező, Sándor Jánost, a szerző-rendező, Görgy Gábort, és az öt szereplőt. Igazán kellemes este volt, ha nem számítjuk a riporteri ügyetlenségnek azt az iskolapéldáját, amit az utolsó pillanatban sikerült produkálni. Tudniillik teljesen fölösleges volt az „érdeklődő néző” telefonjára hivatkozni ahhoz a bejelentéshez, hogy megvan a Jézus Krisztus szupersztár főszereplője. Minek egy jótékonyak vélt hamisság a főrendező örömhíréhez: a népszerű pop-sztár, Varga Miklós vállalta a címszerepét. Am — fátyolt rá, s ha már itt tartunk, lássuk a világhírű rockopera szegedi, karácsony előtti bemutatójának többi szereplőjét: Júdás Jakab Tamás, Pilátus Bognár Zolt, Mária Magdolna Janisch Éva, Heródes Király Levente, Simon Péter Bácskai János, Kajafás Varga Károly lesz.

Bognár Zolt, egyébként sikeres beugrással, mentette a Hamlet-premiert: a beteg Varga Károly helyett játszotta a színészkirályt. Itt az alkalom, hogy a Csárdás-királynőbe történt beállítások történetét is rekonstruáljuk: Szilvia szerepét október 1-jén Vámosy Éva vette át, Stáitz Andóly Olga; szeptember 30-tól Szántó Lajos Rohnsdorff ezredes, október 6-án Edwint Vajk György játszotta-énekelte. „Eldője”, Egri László Győrben a Bajazzókban, illetve Pécsset, a Montmartrei Ibo-lyá előadásában szerepel. Juhász József ugyancsak a győri Bajazzókban énekel, Lengyel Ildikó pedig beugrással mentett előadást ugyanott, a Parasztheület Santuzzájaként. Németh József az operaházi Nabucco címszerepére készül. Misura Zsuzsa NSZK-beli turnén vett részt októberben, a Tos-cával járta a német színházakat egy erre szerveződött, olasz társulattal, s a postás szimfonikusokkal. Az Opera-ház — a „mi Landgraaf-ügynökségünk” szervezésében — megy nyugat-európai turnéra: Mozart: Az álruhás kertészlány című művével, amelynek címszerepét Vámosy Éva énekli. (Ezekben a napokban pedig Nagy László, a szegedi színház igazgatója tárgyal „kint” Landgraafékkal, a következő turnéről.)

A Szkéné Színpadon október 10-én és 11-én mutatták be Arkosi Árpád Beckett-rendezését (Játék-Jövés-menés — Mondd Joz.)

Mostanában itt is nagy a vendégjárás: békéscsabai és szabadkai delegációt fogadtak a színházban, a héten érkezett a Svájcban élő magyar származású komponista, Kovács Andor, aki Zrínyi című új művét ajánlotta a szegedi színházvezetők figyelmébe. (Medéját mutatták be itt).

Az Igor herceg próbáira megérkezett a moszkvai Nagyszínház rendezője, Vagyim Milkov, aki dolgozott már Szegeden, a szabadterin az ő rendezésében láttuk 1981-ben az Ivan Szusanyint. Az újszerűnek és reprezentatívnak ígérkező előadás díszlet- és jelmezterveit is vendégek készítik, Viktor Volski, illetve Rafael Volski. Az operában a balettkarnak és a szólistáknak is hálás feladatok jutnak, Harangozó Gyula ko-reográfusában. Az Oberfrank Géza fordításában és vezényletével (ismét Molnár László lesz a másik karmester) színre kerülő Borogyin-opera címszerepét Németh József, illetve Gurbán János énekli, Jaroszlavna Misura

Zsuzsa és Bajtay Horváth Ágota, Igor fia Soskó András (a színház új, Debrecenből ideszereződött művésze), illetve Vajk György, Galickij herceg Andrejsik István és Egri László, Koncsak kán Gregor József és Kenesey Gábor, a leánya Erdélyi Erzsébet lesz. Bemutató: november 21-én

A jövő csütörtökön tartják a kisszínházban az Irma, te édes bemutatóját, amelyet vendégként Korcsmáros György, az Arany János Színház művésze rendez. El kellett viszont halasztani az évad első klubszínházi premijét: B. Turán Róbert: Meina (avagy a „Torzó”) című tragédiájában is játszik a mostanában folyton foglalt Király Levente, aki — érthetően — keveset tudott próbálni. Ezért a november 13-ra tervezett bemutatót 20-ra tették. A diktatúra éve alatt emigrációba kényszerült görög színésznőt, Melina Mercourit egy napra, az édesanyja temetésére hazaezengedi a hunta; erről a napról szól a darab. A címszerepet az idén Szegedre szerződött Fehér Ildikó játssza, ez lesz az első szegedi szereplése.

S. E.

Vers- és prózamondó verseny

Csökken a versolvasási kedv. Különösen a munkásfiatalok körében érezhető nagy visszaesés. Évről évre egyre kevesebben jelentkeznek a vers- és prózamondó versenyekre. A SZOT mégsem adja fel. Karöltve az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezettel, az EDSZ-szel, a KISZ KB-val, a Művelődési Minisztériummal, a Szakszervezetek Nógrád Megyei Tanácsával, meghirdeti a munkásfiatalok országos vers- és prózamondó versenyt.

A cél az, hogy a résztvevők közelebből megismerkedjenek Nagy László életművével, irodalmi értékével, anyanyelvi kultúrával. A versenyre mindazok benevezhetnek, akik még nem töltötték be a 35. életévüket, szakmunkástanulók, szakközépiskolások, valamint vállalatok, intézmények fizikai dolgozói.

Kötelezően előadandó egy

Nagy László-mű, a szabadon választott vers vagy próza lehetőleg SZOT-díjas szerző alkotása legyen. Jelentkezni a munkahelyi szakszervezeti bizottságoknál 1987. november 30-áig lehet. Az érdeklődők részletes felvilágosítást kaphatnak a szakszervezeti székházban (Szeged, Eszperantó utca 3—5. szám alatt) és a munkahelyi szakszervezeti bizottságoktól.

A válogató versenyeket ágazatonként 1988. január végéig rendezik meg. A középöntőre februárban kerül sor, ahonnan a megyéből hárman jutnak tovább az országos vetélkedőre, melyet 1988. április 9—10-én Salgótarjánban tartanak. A legjobbak arany-, ezüst- és bronzdiplomát kapnak.

Az szmt a válogatóversenyek lebonyolításába nem szól bele. Kérik viszont a pedagógusok, a szakmaközi bizottságok és a KISZ-esek segítségét.

Műsorajánlat

A SZOCIALIZMUS VAGY A KAPITALIZMUS FELE? — ezzel a címmel a húszas évek szovjetunióbéli ideológiai vitáiról tart előadást a TIT megyei szervezete történelmi szakosztályának rendezvényén Dányi László újságíró a Kárász utca 11. szám alatti TIT-klubban november 2-án, hétfőn délután 2 óráig.

A SZÉGYENLŐS CHARLIE című svéd filmet vetítik a Tisza Volán filmklub-

ban november 2-án, hétfőn este fél 7 órai kezdettel a Kossuth Lajos sugárút 52. szám alatti Dugonics moziban.

A NASA OBRAZOVKA, a szegedi tévéstúdió szlovák nyelvű nemzetiségi műsora november 4-én, szerdán este 6 órai kezdettel lesz legközelebb látható a 2-es programban. Az adást november 7-én, szombaton déli 12 órakor az 1-esen megismétlik.

Mesejáték Kisteleken

Hétfőn, november 2-án délelőtt 10 órakor, a kisteleki művelődési házban gyerekeknek rendeznek műsort. Szegedi amatőr színjátszók adják elő a Misi mókás kalandjai című zenés mesejátékot.

Kossuth:	69.00 Mhz
Petőfi:	69.45 Mhz
Bartók:	70.05 Mhz
Szeged:	105. 2 Mhz
Szabadka:	103. 7 Mhz
Zágráb:	104.15 Mhz